

نقش خانواده در بزهکاری فرزندان

مؤلف

دکتر سعید نیلفروشان

www.ketab.ir

ویراستار

حمزه ملکی

انتشارات فرزنانگان دانشگاه

۱۴۰۰

سرشناسه	: نیلفروشان، سعید، ۱۳۳۹ -
عنوان و نام پدیدآور	: نقش خانواده در بزهکاری فرزندان مولف سعید نیلفروشان؛ ویراستار حمزه ملکی.
مشخصات نشر	: تهران: فرزانتگان دانشگاه، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: ۱۳۲ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۷۴۱۳-۸۸-۵
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۱۲۷ - ۱۳۱؛ همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع	: بزهکاری نوجوانان Juvenile delinquency بزهکاری نوجوانان — جنبه‌های روان‌شناسی Juvenile delinquency -- Psychological aspects روان‌درمانی خانواده Family psychotherapy والدین — تاثیر بر فرزندان — جنبه‌های روان‌شناسی Psychological aspects Parental influences --
شناسه افزوده	: ملکی، حمزه، ۱۳۴۷ - ویراستار
رده بندی کنگره	: ۹۰۷۶HV
رده بندی دیویی	: ۳۶/۳۶۴
شماره کتابشناسی ملی	: ۸۶۵۹۶۲۸
اطلاعات رکورد کتابشناسی	: فیبا

انتشارات فرزانتگان دانشگاه

نقش خانواده در بزهکاری فرزندان

تألیف: دکتر سعید نیلفروشان

ویراستار: حمزه ملکی

ناشر: فرزانتگان دانشگاه

نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۰

شمارگان: ۱۱۰۰ جلد

قیمت: ۹۸۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۴۱۳-۸۸-۵

(تمامی حقوق مادی این کتاب محفوظ بوده و متعلق به انتشارات فرزانتگان دانشگاه می باشد)

مرکز پخش: تهران، میدان انقلاب، خ منیری جاوید، پلاک ۹۲ تلفن: ۵۲۶ و ۶۶۹۷۹۵۱۹

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۹
---------------	---

فصل اول

کلیات.....	۱۳
------------	----

بخش اول: بررسی و شناخت مفاهیم اولیه.....	۱۳
بند اول: تعریف بزهکاری.....	۱۳
بند دوم: تعریف حقوقی بزهکار.....	۱۵
بند سوم: تعریف جرم‌شناسی بزهکاری.....	۱۵
بند چهارم: عوامل بزهکاری.....	۱۶
بند پنجم: اطفال و نوجوانان.....	۱۷
بند ششم: تعریف حقوقی اطفال و نوجوانان.....	۱۸
بند هفتم: خانواده.....	۱۹
بخش دوم: شناخت اهمیت جایگاه خانواده در آینده سالم برای فرزندان.....	۲۱

فصل دوم

تأثیرات مهم روابط خانواده در بزهکاری فرزندان.....	۲۵
---	----

بخش اول: نگاهی اجمالی به وضعیت و رفتار و ویژگی‌های خانوادگی.....	۲۵
بند اول: وضعیت اشتغال والدین.....	۲۷
بند دوم: سطح تحصیلات والدین.....	۳۰
بند سوم: میزان درآمد خانواده.....	۳۱
بند چهارم: تعداد اعضای خانواده.....	۳۵
بخش دوم: چرایی ازهم‌گسیختگی کانون خانواده و ارتباط آن با بزه فرزندان.....	۳۸
بند اول: زندگی والدین با یکدیگر.....	۳۸
بند دوم: ازدواج مجدد والدین.....	۴۱

بند سوم: نحوه رفتار والدین با یکدیگر	۴۶
بند چهارم: نابسامانی‌های موجود در خانواده	۴۸
بند پنجم: پیگیری والدین جهت اصلاح رفتار فرزندان	۵۷

فصل سوم

نقش رسانه‌های جمعی در بزهکاری فرزندان	۶۱
بخش اول: رسانه‌ها و تحریک به ارتکاب جرم	۶۱
بند اول: اشاعه الگوهای تبلیغاتی انحراف آمیز	۶۴
بند سوم: تبلیغات سیاسی	۷۸
بند چهارم: تبلیغات نفرت‌انگیز	۸۱
بخش دوم: عدم انطباق مضامین رسانه‌ای با وضعیت مخاطبین	۸۳
بند اول: ایجاد ترس و اضطراب	۸۶
بند دوم: عارضه بلوغ زودرس	۸۷
بند سوم: اختلالات پنداری	۹۲
بند چهارم: فرهنگ پذیری انحراف آمیز	۹۳
بند پنجم: بزرگ‌پنداری	۱۰۰
بخش سوم: قهرمان‌پروری	۱۰۳
بخش چهارم: خشونت رسانه‌ای و تأثیرات منفی آن بر ذهن فرزندان	۱۰۵
بخش پنجم: رسانه و تسهیل ارتکاب جرم فرزندان	۱۱۰
بند اول: عادی جلوه دادن بزهکاری	۱۱۲
بند دوم: مصادیق تئوری مشارکت هدایت شده	۱۱۶
منابع و مأخذ	۱۲۷

پیشگفتار

از آنجایی که خانواده و رسانه در زندگی کودکان و نوجوانان تأثیر بسزایی دارد، لذا با برشمردن و بررسی هر کدام می‌توان در جهت پیش‌گیری از ارتکاب جرم و همچنین کاهش دادن نقش جرم‌زایی این نهادها در جامعه قدمی روبه‌جلو نهاد و با ارائه راهکارهای لازم از ارتکاب جرم و وقوع بزهکاری پیشگیری کرد. رسوخ بزهکاری در میان اطفال و نوجوانان که آینده‌سازان فردای جامعه ما هستند و ریشه‌دار شدن آن موجب بیم و نگرانی بیشتری شده است. بزهکاری در کودکان و نوجوانان هر چند می‌تواند به عوامل بسیار از جمله مشکلات فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و غیر وابسته باشد اما در گام نخست این خانواده است که کودک را به مسیر صحیح هدایت می‌کند یا زمینه گناه و جرم و انحراف را برای او مهیا می‌سازد. انسان به دلیل ویژگی اجتماعی بودن خود از بدو تولد تحت تأثیر افکار، عقاید و رفتار اطرافیان قرار می‌گیرد و بعدها به تقلید از این رفتارها و گفتارها الگوهایی را که به نحوی در ارتباط با او هستند سرمشق رفتاری خود قرار خواهد داد. به این ترتیب اگر با گسترش بزهکاری در کودکان و نوجوانان روبرو هستیم باید خانواده را به عنوان اولین کانال ورودی فرد به اجتماع مورد بررسی قرار دهیم و علل و انگیزه‌های اولیه را در آن جستجو کنیم تا به تأثیر خانواده با کارکرد پائین بر بزهکاری کودکان و نوجوانان دست یابیم. کودکان و نوجوانان بزهکار معمولاً دارای والدین بسیار خشن و سخت‌گیر یا بسیار بی‌تفاوت و بی‌توجهی هستند، عدم توجه و اهمیت به نیازها و خواسته‌های جسمی و روحی کودک، ذهن و فکر او را مغشوش و دچار ناآرامی و التهاب می‌کند. از طرفی خشونت‌ها، سرزنش و سرکوفت‌های بی‌مورد، بی‌لیاقتی، سرخوردگی و در نهایت اضطراب دائمی را به ناخودآگاه فرد انتقال می‌دهد؛ در چنین وضعیتی کودک که جایگاه مشخصی برای خود در خانواده نمی‌یابد کم‌کم از حالت عادی خارج شده و به اعمالی روی می‌آورد تا شاید از این طریق توجه دیگران را به خود معطوف کند. برای کودک در این

مرحله زیاد مهم نیست که این امر دارای نتایج مثبت و یا منفی است یا نه بلکه آنچه برای او حائز اهمیت است فقط نیاز به نگاه و توجه دیگران است که در اثر کمبودهای عاطفی در وجود او ریشه دوانده و او را وادار به چنین کارهایی کرده است. برخی از والدین در ایجاد ارتباط بین افراد خانواده دچار خطا و اشتباهاتی می‌شوند که بعضاً غیرقابل جبران است. وضعیت و شرایط متفاوت بین دختران و پسران یک خانواده، طرز فکر والدین در مورد تک تک آن‌ها و ارتباطی که بین فرزندان حاکم است در استواری یا تزلزل بنیاد خانواده مؤثر است، تبعیض بین فرزندان از لحاظ سن، جنس، استعداد، توانایی‌ها عاملی است که کودکان و نوجوانان را به فکر می‌برد و چون به دلیل قانع‌کننده‌ای نمی‌رسند وادار به ارتکاب جرم می‌شوند. اگر پدر و مادر از سنین پیش از دبستان کودک را تحت آموزش‌های صحیح و پیش‌بینی‌شده قرار دهند و مراحل مختلف تحصیلی، تکه‌تکه و مشاوره مناسب برای او باشند، خواهند توانست همگام با شناخت نقاط ضعف و قوت آنان یاری‌رسان و مددکار واقعی فرزند خود باشند. سردی و نابسامانی خانواده، هرج و مرج و بی‌انضباطی و پایبند نبودن به اجرای قانون، کوتاهی در انجام وظایف و مسئولیت‌های اعضا در کنار فقدان روحیه اخلاقی و تربیت اسلامی از دیگر عوامل روی آوردن فرزندان به بزهکاری است. در مورد نقش اعتیاد و عوارض وخیم آن در خانواده بحث‌های بسیار به میان آمده است، حتی اگر والدین از نظر اقتصادی زندگی مرفهی را برای فرزندان به وجود آورند اما خود معتاد به مواد مخدر یا الکل باشند باز هم عوارض ناشی از این اعتیاد باعث ایجاد سستی زنجیره خانواده و جدایی تک‌تک حلقه‌های آن می‌شود، بررسی دانشمندان آسیب‌شناسی نشان می‌دهد که حاصل اعتیاد والدین، تقلید، سردی کانون خانواده و تباهی آن و سستی پیوند عاطفی است. همچنین عوارض ناشی از این آلودگی و تباه‌کاری والدین برای اطفال و نوجوان بدآموزی و تقلید ناروا، احساس شرمساری، نابسامانی زندگی، انحراف و سرانجام منجر به ارتکاب جرم خواهد شد. گاه عکس‌العمل‌های نامناسب و پاسخ‌های بی‌ربط ترساننده و گاه توأم با بدذهنی و خشونت از سوی کسانی که در

خانه کودکان از آنها تقلید می‌کنند زمینه انحراف روحی و فکری فرزندان را به وجود می‌آورد. در زمینه تقلید شاید دختران کمتر از پسران دچار مشکل باشند. دختران از بدو تولد تا زمان ازدواج در کنار مادر و تحت آموزش و تربیت همه‌جانبه وی قرار دارند اما در مورد پسران وضع متفاوت است چراکه آن‌ها در سنین اولیه تحت تأثیر مادر و پس از آن ناچار به همانندسازی و تقلید از رفتار پدر هستند و در واقع نیاز به تغییر الگوی مردانه دارند. نقش والدین در این مورد تنها در الگوی مناسب بودن خلاصه نمی‌شود بلکه آن‌ها باید سعی کنند به هنگام بروز هر تغییری زمینه را برای عواقب ناشی از این تغییر آماده سازند؛ برخی مواقع مشکلات روانی و ناسازگاری کودک ناشی از کمبود محبت و سایر امکانات نیست بلکه مراقبت و محبت افراطی والدین نیز مشکل‌آفرین است. والدینی که در محبت ورزیدن به فرزندان از حد اعتدال گذشته و راه‌روی می‌کنند ناخواسته زمینه انحراف کودکان خود را فراهم می‌کنند چراکه بدین‌وسیله حس استقلال کودک را کاهش می‌دهند و او را برابر مشکلات و ناملایمات زندگی فردی فاقد تحمل و کم‌طاقت بار می‌آورند از این‌رو شخص در مواجهه با موانع طبیعی زندگی به‌جای صبر و جستجوی راه‌حل منطقی به حل مسئله از ساده‌ترین و سریع‌ترین راه روی می‌آورد، حتی اگر این راه نادرست و غلط باشد و او را مرتکب جرم نماید تا بدین‌وسیله حقوق دیگران را زیر پای بگذارد.